

BOJ S VÝSADKY PROTIVNÍKA V OBRANNÝCH OPERACÍCH

Ve všech vyspělých armádách je věnována značná pozornost použití výsadků, diverzních průzkumných skupin a aeromobilních vojsk. Zcela zřetelně se projevuje tendence k jejich stále širšímu a mnohostrannému použití. Jsem názoru, že ne vždy jsou veliteli a štáby plně pochopeny možnosti těchto sil, nebezpečí, které jejich použitím ze strany protivníka vzniká a že může ve svém důsledku zmařit i plnění některých operačních úkolů. Ne vždy je také správně stanoveno množství sil a prostředků vyčleňovaných do protivýsadkových záloh a prostory jejich rozmístění v operační sestavě armádního sboru. Zpravidla se podceňují možnosti výsadků protivníka v důsledku toho i vyčlenění sil, které jsou nedostatečné pro boj s vysazenými silami.

Je třeba si uvědomit, že výsadky mohou v útočných operacích plnit mnoho různých úkolů:

- ničit místa velení, narušovat a dezorganizovat velení vojskům;
- ničit důležité objekty, zařízení, prostředky ničení a REB;
- působit proti systému PVO;
- určovat, a označovat cíle pro navádění vysoce přesných zbraní a dalších úderných prostředků;

- narušovat dopravní zásobovací systém vojsk, a mnoho dalších úkolů.

Silné výsadky (pluk nebo brigáda) mohou plnit zvláště důležité úkoly, kterými se podílí na opatřeních k zabránění včasnému a organizovanému zasazení druhých sledů a záloh do protiúderů. Mohou obsazovat důležité čáry, postavení a objekty ve prospěch útočících vojsk.

Hloubka vysazení výsadků může být značně proměnlivá, ale v průměru může dosahovat u:

- taktického vzdušného nebo aeromobilního výsadku v síle do praporu 15 až 50 km;
- operačně taktického v síle do pluku nebo brigády do 60 až 80 km;
- operačního výsadku až do 200 km.

Z uvedených skutečností plyne, že armádní sbor prvního sledu se bude podílet svými silami a prostředky na boji s taktickými i operačně taktickými výsadky, jen výjimečně s operačními výsadky, protože hloubka jejich vysazení bude zpravidla větší než hloubka operační sestavy sboru.

Přes různou organizaci pozemních nebo výsadkových jednotek, útvarů a svazků protivníka je možné shrnout, že předpokládaná doba jejich samostatné činnosti v hloubce obrany bude u: praporu 6 až 8 hodin; pluku a brigády 1,5 až 2 dny; divize čtyři i více dní.

Na základě cílů a úkolů, které mohou výsadky plnit, forem a způsobů jejich použití, možnostech vlastních vojsk lze stanovit **hlavní zásady organizace a vedení boje proti nim**. Půjde především o dodržení těchto zásad:

- po všech stránkách zvážit a zhodnotit výsadkové možnosti uskupení protivníka;
- zabezpečit stálou připravenost všech vojsk a sil svazu, především operačních záloh, k boji s výsadky, vyčleňovat dostatečné množství sil i prostředků a organizovat jejich přípravu;

- stanovit prostorovou odpovědnost za protivýsadkovou obranu, svazkům prvního sledu sboru v jejich obranných pásmech, operačním zálohám sboru v hloubce operační sestavy;
- soustřeďovat úsilí k boji proti výsadbám v operačně důležitých prostorech a v rozhodujících fázích obranné operace;

- sladovat úsilí vojsk a sil armádního sboru k boji s výsadbou;

- nedovolit protivníkovi získat v prostoru vysazení nadvládu ve vzduchu a tím mu i znemožnit leteckou podporu vysazených vojsk;

- úderu proti výsadbám vést v době jejich největší zranitelnosti a omezené schopnosti řídit činnost, to je v okamžiku jejich vysazování a zaujímání bojových sestav.

Je zřejmé, že některé z uvedených zásad nebude schopen účinně uskutečňovat armádní sbor pouze svými silami i prostředky. Jejich plnění bude závislé na možnostech podpory nadřazeného.

Přesto, že je povinností velitelů všech svazků vést boj s výsadbou, bude těžiště boje s výsadbou položeno na svazky, útvary z operačních záloh a vojska územní obrany působící v obranném pásmu sboru. Odpovědnost za ničení výsadbů vysazených za divizemi prvního sledu až do hloubky rozmístění operačního týlu sboru bude dána druhému sledu nebo vševojskové záloze sboru, jen zcela výjimečně mimo obranná pásma divizí prvního sledu i jejich volnými silami.

Jestliže půjde o zabezpečení účinné protivýsadkové obrany, měla by zahrnovat tato hlavní opatření:

- průzkum a zjišťování příprav protivníka k výsadbě, směrů a tras letů výsadbů, prostorů vysazení, složení i činnosti vysazených vojsk;
- varování vojsk o přípravách protivníka k výsadbě, jeho letu, složení a prostoru vysazení;
- manévr silami a prostředky (protivýsadkovými zálohami) do prostoru činnosti (nebo předpokládaných prostorů) výsadbů, ale i silami zpod úderů výsadbů;
- izolaci prostorů vysazení výsadbů;
- ničení a umlčování výsadbů ihned po jejich zjištění všemi volnými silami v co nejkratším čase;

- spolehlivé maskování vlastních vojsk znemožňující překvapivou a přesnou činnost výsadbů (maskování jak možných objektů, tak i protivýsadkových záloh, léček apod.);

- optimální rozmístění nejdůležitějších objektů umožňující organizaci jejich ochrany a obrany.

Před použitím sil a prostředků sboru k izolaci vysazeného protivníka a k jeho zničení bude nutno vést průzkum s cílem odhalit zámýsl protivníka v použití těchto sil, složení výsadbů, prostor vysazení a další údaje. Průzkum výsadbů musí být prováděn nepřetržitě, při přípravě i vedení obranné operace, silami a prostředky sboru i divizí. Se zjištěním prostoru vysazení je třeba ihned zahájit palebné ničení výsadbů (letectvem, dělostřelectvem), rychle výsadky izolovat v prostorech vysazení, tím zmařit nebo znemožnit splnění úkolů, které jsou jim stanoveny, a následně je zničit.

Prakticky pouze na základě údajů získaných průzkumem může velitel armádního sboru zdůvodněně rozhodnout o použití sil a prostředků sboru (především ze sestavy operačních záloh) proti výsadbě protivníka. Na základě údajů průzkumu může stanovit jaké síly jsou třeba k izolaci prostoru vysazení a jaké k následnému zničení izolovaných sil protivníka.

Pro izolaci prostoru vysazení budou postačovat síly, které svým složením odpovídají vysazenému protivníkovi a velikosti prostoru vysazení. Oproti tomu ke zničení bude třeba dosáhnout nejméně trojnásobnou převahu nad vysazeným protivníkem, ale použít i dalších sil, které musí bránit organizovanému odchodu protivníka do jiných prostorů.

Jsem názoru, že samotnou izolaci prostoru vysazení nelze provést pouhým zaujetím čar protivýsadkovými zálohami a dalšími vyčleněnými silami, ale na těchto čarách je třeba vytvořit

i určitou hloubku z tankových a mechanizovaných jednotek, útvarů, schopných rychle uskutečnit manévry do prostorů a na směry, kde se izolované výsadky snaží prorazit obklíčení.

Pro prostory vysazení jednotek, útvarů a svazků může jejich obvod činit u roty až 8 km, praporu až 15 km, pluku až 25 km a brigády až 35 km. Tomu musí odpovídat použití síly k izolaci těchto prostorů, t. j. vysazení roty až prapor, prostorů praporu až pluk a prostorů pluku nebo brigády až divize. Přitom použití tankových útvarů a jednotek k boji s vysazenými silami protivníka může být v mnoha případech neúčelné, především vzhledem ke způsobům boje vysazených vojsk a terénu v prostoru vysazení (v kopcovitém a zalesněném terénu). Výhodnější se jeví začleňovat tanky do sestavy mechanizovaných, motorizovaných nebo pěších jednotek k jejich zesílení, nebo je soustřeďovat v hloubce za těmito jednotkami připravené k manévru na směry činnosti výsadek.

Cílem činnosti protivýsadkových záloh při boji s výsadky bude zpravidla jejich úplné zničení. Izolace prostoru vysazení bude mít za cíl zabránit plnění úkolů vysazenými vojsky protivníka v jiných prostorech a bude prováděna při nedostatku sil k okamžitému zničení výsadek i k získání času pro přísun a použití sil dalších. Izolace prostoru vysazení je tedy jen prvním úkolem protivýsadkových záloh, ale úkolem, který musí vytvořit výhodné podmínky pro rozhodné zničení vysazených vojsk.

Izolace prostoru vysazení musí být provedena velmi rychle a rozhodně, protože nepodaří-li se výsadek izolovat přímo v prostorech vysazení, bude nutně následovat velmi složitá činnost protivýsadkových záloh zahrnující nepřetržitý průzkum směrů přesunů výsadek, přehrazování těchto směrů vojsky se snahou zavázat výsadky do boje, obklíčit je a následně zničit. Je ovšem třeba vyjít z toho, že výsadky se zpravidla budou boji vyhýbat a mohou se přesunovat v rozptýlených sestavách, což bude nutně zvyšovat potřebu sil i prostředků pro jejich likvidaci. Celková doba pro jejich zničení se bude neúměrně zvyšovat.

Uváděné skutečnosti ukazují, že **jedna z hlavních podmínek úspěšného boje proti výsadekům je rychlost reakce na jejich zjištění.** Rychlá reakce na vysazení může být podstatně efektivnější, než opožděné zasazení úderů většími silami. Určité řešení vidím v možnosti rozmísťovat protivýsadkové zálohy, nebo alespoň jejich části, do prostorů možného vysazení nebo do jejich blízkosti tak, aby zabezpečovaly obranu maximálně možného počtu důležitých objektů, kde by byly schopny v krátké době výsadek izolovat nebo alespoň zavázat do boje, do příchodu hlavních sil. V mnoha případech je třeba počítat, alespoň pro izolaci prostorů vysazení, s použitím vojsk územní obrany s následným použitím protivýsadkových záloh (nebo jiných volných sil) ke zničení výsadek.

Rychlost reakce na vysazení bude ovlivněna i připravenými palbami dělostřelectva proti pravděpodobným prostorům vysazení, včetně dělostřelectva, které není součástí protivýsadkových záloh, plánováním minování na dálku s cílem omezit manévry výsadek, použitím letectva a také volných sil rozmístěných nejbližší k prostoru vysazení.

Při řešení varianty, kdy výsadky protivníka jsou vysazeny přímo na objekt (prostor), který mají zničit (udržet) není izolace prostoru vysazení úkolem prvořadým, ale představuje nutnou podmínku pro úspěšné ničení výsadek. Izolace prostoru vysazení má v tomto případě za cíl zabránit odchodu protivníka zpod úderů sil, které ho ničí, ztěžovat a omezovat manévry prováděný výsadky při vedení boje nebo znemožňovat rozptýlení výsadku na malé skupiny, jejichž ničení by bylo velmi problematické.

Může nastat i varianta, kdy izolace prostoru vysazení bude dlouhodobá. Sbor nebude mít volné síly schopné zničit výsadky protivníka, především když operační zálohy povedou obranu nebo protiúder, případně se budou bezprostředně připravovat k plnění těchto úkolů. Vlastní zničení výsadku bude provedeno až po splnění uvedených úkolů.

Použití protivýsadkových záloh, především ze sestavy operačních záloh sboru, k boji s výsadky bude v obranných operacích pravděpodobně velmi časté a význam protivýsadkové obrany bude zřejmě neustále narůstat.

V operační sestavě sboru mohou být vysazeny výsadky v síle praporu až brigády, které

kromě ničení důležitých objektů a zařízení jsou za optimálních podmínek schopny zabránit i zasazení operačních záloh do protiúderu, nebo jejich manévru do jiných prostorů.

Podle složení a výzbroje výsadek; možností volných sil sboru a protivýsadkových záloh či úkolů, které plní v době vysazení výsadek, nemusí být ničení vysazeného protivníka záležitostí krátkodobou. Může poutat značné síly armádního sboru.

Zvolení nejvhodnější varianty ničení výsadek bude proto klást vysoké nároky na velitele a štáb sboru, ale i vykonavatele ničení, přičemž situace může být ještě složitější při vysazení několika výsadek současně.

Podplukovník Ing. Petr Langer, CSc.

K POUŽITÍ DÝMŮ A AEROSOLŮ PŘI OCHRANĚ BOJOVÝCH VOZIDEL

Používání dýmů a aerosolů je v naší armádě jedním z opatření chemického zabezpečení boje. Jeho cílem je oslepit protivníka, maskovat vlastní vojska a objekty, chránit je před světelným zářením jaderných výbuchů, laserových zbraní, také ztěžovat protivníkovi vedení průzkumu a použití zbraní. V cizích armádách je za rozhodující účel použití dýmů a aerosolů považováno maskování vlastních vojsk a jejich činnosti, oslepování průzkumných a palebných systémů protivníka i klamná činnost. Vedle toho se uvažuje o používání dýmu k ochraně proti tepelnému a světelnému záření jaderného výbuchu, také k signálním a značkovacím účelům. Počítá se i s využitím aerosolů k ochraně proti účinkům zbraňových systémů soustředěné elementární energie.

Použitím dýmů a aerosolů v soudobém boji je tedy možné sledovat, dosahovat velmi rozmanitých cílů. V armádách NATO i bývalé Varšavské smlouvy byl hlavní důraz kladen na maskování vlastních vojsk a oslepování protivníka. Oba tyto směry ústí do základního smyslu celého opatření. Tím je možnost a vlastně i nutnost zabránit protivníkovi ve vedení mířené palby, která má při současných bojových možnostech používaných zbraňových systémů výrazný podíl na narušování plnění bojových úkolů a snižování bojeschopnosti vojsk.

Průzkumné a palebné systémy využívající tzv. vysoce přesné zbraně pracují v komunikačním řetězu, který lze zjednodušeně popsat takto: K vedení mířené palby je nutné nejen cíl zjistit, ale většinou také identifikovat. Dále je třeba alespoň přibližně ve směru cíle zamířit zbraňový systém určený k vedení palby a odpálit střelu. Ta musí zasáhnout obrněný cíl v podstatě s bodovou přesností. Nedojde-li k přímému dotyku střely s cílem tohoto typu, nelze hovořit o splnění konkrétního palebného úkolu. Má-li být znemožněno vedení mířené palby, je nutné přerušit uvedený řetěz v kterémkoli místě. Pro určení druhu dýmové clony, její velikosti, doby trvání, rychlosti vytvoření, vyloučení, či snížení záporných důsledků na vlastní vojska a prostředky, tím i požadavků na takticko-technické řešení zadýmovacích prostředků, považují za účelné blíže charakterizovat jejich funkci s ohledem na zvláštnosti v různých případech. Následná analýza potom lépe ukáže složitost a náročnost požadavků na použití